

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizde 18.000 den fazla kayıtlı mülteci bulunmaktadır. Kayıt altına alınamamış mülteci sayısı ise bilinmemektedir. Sayısı yüzbinlerle ifade edilen mülteci statüsü kazanamamış sığınmacı ya da göçmen ülkemizde bulunmaktadır.

Ülkemizde mevzuattan ve uygulamalardan kaynaklanan sorunlar, ırkı, dini, bir toplumsal gruba aidiyeti ya da siyasal görüşü nedeniyle ülkesini terk etmek zorunda kalan sığınmacılara yönelik "insan onuruna yakışır" bir koruma sağlanmasını engellemektedir. Zulme uğradığından dolayı ülkemize sığınan kişinin ülkemiz için yük değil aksine bir onur olduğu unutulmadan mültecilerin sorunlarının acilen ortadan kaldırılması gerekliliği bulunmaktadır.

Bu nedenle ülkemize sığınmak zorunda kalan insanların sorunlarının saptanması ve alınacak tedbirlerin Yüce Meclisimizce belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İç Tüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 03.11.2009

1. Hulusi GÜVEL - Adana
2. M. Akif HAMZAÇEBİ - Trabzon
3. Ramazan Kerim ÖZKAN - Burdur
4. Metin ARİFAĞAOĞLU - Artvin
5. Ergün AYDOĞAN - Balıkesir
6. Gürol ERGİN - Muğla
7. Ali İhsan KÖKTÜRK - Zonguldak
8. Ali Rıza ÖZTÜRK - Mersin
9. Tekin BİNGÖL - Ankara
10. Rahmi GÜNER - Ordu
11. Fehmi Murat SÖNMEZ - Eskişehir
12. Fatma Nur SERTER - İstanbul
13. İsa GÖK - Mersin
14. Hüsnü ÇÖLLÜ - Antalya
15. Rasim ÇAKIR - Edirne
16. Mevlüt COŞKUNER - Isparta
17. Bilgin PAÇARIZ - Edirne
18. Fevzi TOPUZ - Muğla
19. Birgen KELEŞ - İstanbul
20. Durdu ÖZBOLAT - Kahramanmaraş

Gerekçe;

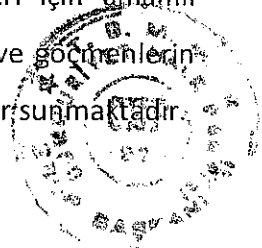
Günümüzde çoğu Avrupa ülkesinde sığınma hakkı temel bir hak olarak Anayasalarında yer almakla beraber, sınır güvenliği, artan göçmen baskısı ve ekonomik sebeplerle mülteci ve göçmen sorununa duyarlılık Avrupa'da azalmakta, bu sorun giderek Türkiye gibi ülkelere kayma eğilimi göstermektedir.

Genel olarak ülkemiz Afrika ve Ortadoğu ülkeleri kaynaklı göçmen hareketlerinde Avrupa ülkelerine geçişte transit ülke olarak kullanılmaktadır. Bu geçiş sürecinde yüzlerce göçmen batan teknelerde veya kamyon kasalarında hayatlarını kaybetmektedir.

Irkı, dini, bir toplumsal gruba aidiyeti ya da siyasi görüşü nedeniyle ülkesini terk etmek zorunda kalan insanların, ülkemizde yabancı misafirhanelerinde zaman zaman isyanlara neden olacak denli kötü koşullarda yaşamak zorunda bırakılmaları mağduriyetlerini artırmaktadır.

Özellikle "yabancı misafirhaneleri" nin fiziki durumları ve mültecilerin alıkonulma koşulları oldukça rahatsız edicidir. Helsinki Yurttaşlar Komitesi'nce 2007 yılında hazırlanan bir raporda 16 yataklı alanda 200 kişilik bir grubun tutulduğu, banyo ve koğuşların kirli ve böceklenmiş olduğu, sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu, mültecilerin zaman zaman dayağa varan fiziksel ve sözlü kötü muameleye maruz bırakıldıkları gözlemlerine yer verilmiştir. Yetersiz ve sağlıksız içme suyu, yemeklerin kalori ve besin değerlerinin düşüklüğü, mültecilerin anladıkları dillerde bilgilendirme materyalleri hazırlanmaması, işkenceye uğramış mültecilere yeterli psikolojik destek sağlanmaması aynı raporun içinde yer alan gözlemlerdir.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nce hazırlanan bir başka raporda mülteci statüsünde olmayan kaçak göçmenlerin Türkiye tarafından insanlık dışı ve onur kırıcı koşullarda gözaltında tutulduğu ve kendilerine sığınma başvurusunda bulunabilmeleri için anlamlı koşullar sağlanmadığı belirtilmektedir. Söz konusu rapor mülteci, sığınmacı ve göçmenlerin alıkonma şartları ve barınma koşulları konusunda pek çoğu haklı olan eleştiriler sunmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Yabancılar Misafirhanesi tabir edilen kapatma yerlerindeki alıkonma uygulamasının hukuka aykırılığı, Türkiye'deki yargının sınırdışı ve iltica vakalarındaki etkisizliği ile Türkiye'nin düzensiz göç kontrolü ve iltica alanındaki mevzuat ve uygulamalarının temelden değiştirilmesi gerektiğine işaret etmesi bu konularda ülkemizin içinde bulunduğu durumu sergilemesi açısından önem taşımaktadır.

1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme'yi 'coğrafi çekinceyle' imzalayan Türkiye'de halen bir mülteci yasası bulunmamaktadır. Söz konusu sözleşmede "mülteci" durumunda olup korunma ihtiyacı bulunan yabancılar 'Avrupa ülkelerinden gelenler' ve 'Avrupa dışından ülkelere gelenler' olarak ikiye ayrılmaktadır. 'Avrupa ülkelerinden gelen' ve mülteci durumunda bulunan kişilere Türkiye'de "iltica" hakkı tanınmakta, 'Avrupa dışından ülkelere gelen' kişiler ise geçici sığınma tabir edilen sınırlı bir korumadan yararlandırılmaktadır.

Ancak mevzuatın uygulanmasında, mevzuattaki kavram kargaşasından ve tanımların yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır. Mülteci, sığınmacı, göçmen tanımları birbirinin yerine ikame edilmekte ve yorumlanmaktadır. Bütün bu koşullar ülkemize göçmen, mülteci veya sığınmacı sıfatıyla gelen insanların aleyhine işleyen bir mekanizmaya neden olmaktadır.

Bu konuda 1983 Mülteci Misafirhanesi Yönetmeliği ve 1994 tarihli Sığınma Yönetmeliği ve bu yönetmelikte 2004 yılında yapılan değişiklik ile 2006 yılında yayımlanan genelge ülkemizin temel mülteci mevzuatını oluşturmaktadır. AB uyum süreci kapsamındaki iltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı'nın ise hayata geçirilmesinde sıkıntı yaşanmaktadır.

Türk sığınma sistemine temel oluşturan düzenlemelerin genelgelerle şekillenen ve yönetime geniş takdir yetkisi veren düzenlemeler olması ve uygulamada bu takdir yetkisinin olumlu anlamda yorumlanmamasından kaynaklı sıkıntılar bulunmakta, Türkiye'de sığınma sistemini temel hak ve özgürlükler eksenine taşıyacak genel bir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.